

Hazai és egyéb kiegészítő Toldalékok.

A Magyar Kurir 31-dik darabjához.

A hazai újságlevelekben ezeket olvassuk: —

Kassáról. Mártz. 31-dikén. Ezen hónap 25-dikén ment végbe Szabad Kir. Kassá városának Tiszt választása. E' végre rendeltetett Királyi Biztos Mélt. L. B. *Lötvs* Gábor Cam. Adminisztrátor volt az Előülő. A' választás rendszerént azon kezdődött, hogy a' külső Tanácsban, vagy is a' Polgárság Választottaiban lévő 21 heánosság kipótoltatott; azután *Tamásy András* Ur a' Népnék Szószóllójává választatott. Következő nap a' Belső Tanács tagjaivá lettek: *Tamásy András*, *Antalfi András*, és *Oszvald Samuel*, 's egyszersmind az alsóbb Tisztségekre is a' tagok a' vokok többsége által kiválasztattak. Végre 29-dikén tartott gyűlésben Város Birájának Ts. *Kis-Dobai D o b a y D á n i e l* Ur; Polgár-Mesternek T. *Tamásy András* Ur, a' ki e' szerént a' mostani választásban harmadik hivatalra lépett; város Kapitányává tétetett *Schram J ó s e f* Ur. — Mind ezek után a' nép Szószóllójának tisztje *Spatta András* Ur által kipótoltatott.

Győrből Apr. 3-dikán. Ns. Győr Vármegye' Rendeinek régi óhajta tegnap be tellyesedett. Meg történt tudni illik a' Tiszti Választás, és pedig oly tsendességgel, hogy azt csak reményleni is alig lehetett. Ezt tsupán Méltóságos Vasonkői Gróf *Zichy Ferraris Ferencz* Ur ó Nagysága, úgy mint a' Fő Ispányi Hivatal' Adminisztratorra' mélyl. lótsességének kell köszönni. Ugyan is látván ó Nagysága az ösze sereglent megyebéli 's vidéki Nemesseggnek sokaságát, mellynek fele sem tért volna meg a' köz Gyűléseknek szokott helyén; és ennél fogva egy részről az illető Belek szabad voksaikkal éihessenek, más részről pedig hogy a' meg történhető nagy zajés tolongás eltavoztassék: a' Ns. Várme-

gyének 3 Járásihoz képest négy négy tagokból álló, 's megesküdtetett 3 rendbéli Deputatiót nevezett-ki, mellyek külön külön szobákban, a' megyebéli Nemesség' Lajstromába foglalt személyeket egyenként megkérdeztek, hogy a' Hivatalokra candidált négy Fők közül, mellyekre kívánják adni voksaikat? Ezek így egy egy vonással feljegyeztetvén, egy néhány órak alatt mind a' három Deputatio elvegezte a' reá bizatot foglatatosságot; annakutánna a' vokok a' Gyülekezet színe előtt szamba vétetvén, azoknak nagyobb kisselb többségével: 1-ső Al. Ispánynak *Tek. Kir. Tan. Györgyi Pál*, 2-dik Al-Ispánynak *Balaton-fő-Kajár Torók Janos* Urak választattak; Fő-Jegyzőnek kineveztetett *Téthy Takáts József* Ur; Biraknak választattak: *Torkos István*, *Ifj. Bezeredy Ignác*, *Nészáros József* Urak; Fő Adó-szedőnek *Lepossa József*; Fő Tiszti Ügyviselőnek *Mórocz Ignác*, Urak. Az Al Szolga Birák, úgy mint: *Kálóczy Sándor*, *Böröcsy Imre*, *Kajdaesy János* Urak, valamint az Esküttek is, a' régi szokás szerint, hangos felkiáltással már viselt hivatalyaikban meghagyattak; *Schedius Krisztof* Urra tovább is a' Levéltárnak gondviselése bizattatott. Így rendesen megesevén a' Tiszti választás, 's több érdemes Urak Tábla-Biraknak felesküdtetvén, delután négy óra után eloszlott a' Gyülekezet.

Ó Felsége Fő Tiszt. *Miskolc* Márton Urat Szakolcza városának Plébánosát Kolosi boldog Aszszony Apáturságával tisztelte-meg. — Fő Tiszt. *Riek János* Váci Kanonok Urat Felséges Urunk Orodi Sz. Mártoni Préposttá nevezni méltóztatott.

Posonyban Apr. 1-ső napján meg halt Gróf *Kollaredo Wallsee* János Császári Királyi Kamarás Ur és General Major életének 79-dik esztendejében.

Nyelv - művelés vagy pallérozás.

Már volt szerentsénk említeni, hogy némely Prussiai érdemes tudósok a' Francia háborúnak szerentsés végződése után, a' Német Nyelvnek lehető tökéletesítésére, 's nevezetesen az idegen szóktól való megtisztítására fordították minden iparkodásokat, 's céljoknak bizonyosabb elérhetése végett, Társaságot állítottak fel. Akkor ennek ellenzői is találkoztak volt, azt mondván, hogy nem lehet a' nyelvet erőltetve művelni. Most ilyen emlékezetet tesznek ugyan ezen tárgyról a' közönséges levelek: —

„Berlin, Mártz. 30-dik napján. Az itt lévő Nyelvtisztító Társaság gyarapodik, tagjainak száma nevedik, 's hasznos célzásának eleinteni ellenségei előtt naponként nagyobb-nagyobb kedvességben kezd lenni. A' tagok minden gyűléseikben, elébb a' nyelv tisztításról való észrevételeiknek egymással való közlése által töltenek-el néhány órákat; azután terített asztalhoz ülnek, 's *vatsora alatt* 's azután is egy darabig, a' Prussiai új Constitúziórol 's a' Státus' állapotjáról 's egyéb nevezetes tárgyakról beszélgetnek. Tanátskozássaikat kinyomtatattják. Némelly nem hivatalosok és méltatlanok ugyan már kitsufoltak némely bevett szókat, azért, hogy Deák eredetűek: hanem mások egész szívvel lélekkel szerentsés előmenetelt kívánnak ezen jó célra törekedő társaság' luzgóságának. Sajnálják némelyek, hogy hetenként csak két gyűlést tart a' társaság, minthogy azt tette-fel magában, hogy minden szót különkülön felvegyen és megmustráljon. A' német nyelvnek a' legközönségesebb Grammatika szerint 180,000 szavai vannak. Egyegy ülésben legfeljebb 25 szók mehetnek által a' mustrán; 's mint-hogy esztendőáltal, még a' vasárnapot 's egyéb innepeket is ki nem vévén, csak 104 ülések fognak tartatni: e'szzerént csak 26,000 szónak megvizsgálására egy egész esztendő, következésképpen az egész nyelv-

nek megmustrálására 69 esztendőök fognak kívántatni. Tehát, mint kívánni lehet, megtörténhet, hogy változást teszen a' Társaság a' maga határozásán, annyiban, hogy a' nyelvet nem szónként, hanem nagyobb fogásokban veszi elő a' mustrára.

„Találtatnak olyan tudósok, kik így szollanak: Rendkívülvaló magavetiség (mérészség), hogy egy Társaság, pedig a' melyben valóságos nyelv - vizsgáló tudós, Wolke és Heinsius nevű Professzorokon kívül, több egy sem találtatik, a' Német Nyelvet, *ex professo* (az az: mint ha éppen reájok bízták volna), megtisztítani és tökéletessé tenni, mérészleni akarják, holott ez, csak a' pallérozó idő' lépéseinként való előhaladásának 's a' Német nép' nevezetesebb tudósainak 's íróinak munkája lehet. Mi ellenben, így szoll a' tudósító, minden igazságszeretetünk mellett is, ezen vélekedésnek pártfogói telességgel nem lehetünk, és nem tselekedhetjük, hogy némelly már eddig is igen elmésen és a' czéllal egészen meg egygyező módon meghatározott új Német szókat ne említsünk; ilyenek: *Schriftwart* Registrator helyett; *Lade*, *Casse* helyett; *Wernhold*, Lajtnánt helyett; *Geldhold*, Rentier helyett; *Glömstengel*, Zigaro helyett. “

„A' Királynak, a' Királyi familia' minden tagjainak 's ezek közt *Wilhelmina* Királyi Hertzegaszszonynak is bényujtotta már a' Társaság a' maga tárgyazásait: 's magától a' Királytól oly választ kapott, hogy a' Társaság' célzásai ellen semmit mondani nem lehet; a' Királyi Hertzegaszszony pedig kegyes kifejezésekben adta tudtára a' Társaságnak, ennek köz hasznú célzáival való megelegetését. “

Elegyes dolgok.

Az Amerikai Congressusban, Febr. 17-dikén, Titoknok Clay, a' Kanadából a' szabad Státusok' vidékeire általfutóknak sokságáról beszélvén, azt mondotta, fennhangon, hogy az ő vélekedése szerint az

Angliával való békeségnek sokáig tartani a' kereskedés soha nem aludt oly nagyra, nem lehet. — Londonból írják, hogy ott mint most.

Magános Nagy Lotteriai Sorsvonások.

Czernovitz és Süssenbrunn nevű jószágokon kívül, mellyeknek sorsvonás által lejendő kijádtzodtatása felől, mint réánk bizattatott vala, már több ízben és helyben emlékeztünk, még az itt következők is kitétetve vagynak Bétsben hasonló kijádtzodtatásra: —

Herznel és Társaságánál Hlubosch és Pitschin, a' hozzá tartozó vasbányákkal egyetemben, Cseh országban a' Berauni kerületben. — Ez, mindegygyütt, minden hozzátartozókkal egyetemben, 2,086,143 V. Czédula forintba 's 193 $\frac{1}{4}$ krajtzárba van bétstülve. Továbbá ugyan ott Sadeck nevű, 36,915 forintot és 26 krajtzárt érő Major 12,000 forint kész pénzzel; 's még egy, 18,000 forintokra bétstültetett, Drót-sínáló malom 8,000 forint kész pénzzel egygyütt. — Mind ezek 123,400 sorsczédulák által jádtzodtatnak-ki. Egy czédulának az árba 25 V. Czédula forint. Az Uradalom minden adósságtól szabadon adattatik által a' nyertesnek. — Nyerne meg ezen Lotteriában 4296 sorsczédulák: száz, nyoltzvan, hatvan, negyven, husz, tíz, hat, öt, négy, és három ezer forintot, 's ekképpen le egész 30 forintig. Minden sorsczédula nyerhet 16-szor. — A' vonások két versben esnek, úgy mint a' jövő Augustus 19-dik és September 30-dik napján.

Brentani Cimaroliná: Három Triesti házak Nro. 984; 1096; és 1130; mellyek az *Augsburgi pénz* szerént 172,500 forintba vagynak bétstültetve. Ezek 23,250 sorsczédulák által jádtzodtatnak-ki. Egy sorsczédulát hasonló *Augsburgi jó pénz* bétstül szerént, tíz forinton lehet venni. Ezen házak is minden adósságnélküli adattatik által a' nyertesnek. Esik még 603 nyeres kész pénzben, 5000 forintoktól fogva le 15 forintig. — Hol és mikor történik a' vonás, még ezután fog kihirdettetni. —

Kunznál és Társaságánál: *Finum Gyapott* (pamut) *fonalmanufaktura*, Alsó Ausztriában Hirtenbergben. — Ez 21,600 sorsczédulák által jádtzodtatik-ki. A' sorsczédulát lehet venni 10 forinton V. Czédulában. Van még ezen Lotteriában 250 nyertes kész pénzben. A' legnagyobb 8000 forintos, a' legkisebbek 20 forintosok. — Ennek napja és húzásának helye is ki fog hirdettetni.

Steinsberg Nagy Kereskedőnél: Ausztriában az Ensen alól a' Turnitz üveg-fabrikája (huta), minden aboztartozó vagyonokkal egygyütt, 503,177 V. Cz. forintokra és 36 $\frac{3}{4}$ krajtzárookra bétstültetve. Ez a' fő nyeres. Ezen Lotteriához tartozik még, a' *Mödlingtől nem messze Enzersdorf* mellett lévő úgy nevezett *Olasz Udvar*, a' melly 38,492 forintba 19 krajtzárba bétstültetett. Ez úgy tartozik a' nevezett üveg-fabrikához, mint melleleg való nyeres. Ezek egygyütt 54,700 sorsczédulák által jádtzodtatnak-ki. Egy czédulát adnak 14 forintért. A' két főbb nyereseken kívül lesznek még 1599 nyeresek; a' legnagyobb 15 ezer forintos, és így alább 25 forintig. — Ezen vonásoknak orája és helye ezután hirdettetnek-ki.

Miletitz és Saustava nevű jószágok is Prága mellett lévő Koltchavk a nevű Udvarral egyetemben, hasonló módon fognak 80,000 sorsczédulák által kijádtzodtatni. Egy sorsczédulát adnak 10 forintért. A' fő nyeresen kívül nyerne meg 5000-on, 20 ezer forintot fogva le 15 forintokig.